

Orijinal Kaynak: Beard, Virginia Parish. (2011). "Review of The Crisis Caravan: What's Wrong with Humanitarian Aid?", *Poverty & Public Policy*, 3(1), 1-2. DOI: 10.2202/1944-2858.1160

Atıf Şekli: Beard, Virginia Parish. (2021, Kasım 17). "Kriz Kervanı: İnsani Yardımın Nesi Yanlış?", Çev. Mert Ak, *Sosyal Bilimler*. sosyalbilimler.org/kriz-kervani-insani-yardim

Kriz Kervanı: İnsani Yardımın Nesi Yanlış?

Virginia Parish Beard

Türkçesi: Mert Ak

Linda Polman, birçok farklı Avrupa radyosu ve gazetesi için savaş bölgelerinden haber yaptığı on beş senelik deneyimden yararlanarak, insani yardım endüstrisinin çatışma mağdurlarına tarafsız yardım vaatlerinden korku verici derecede kopmuş, etkisiz ve yanlış yönlendirilen dış yardımların bir resmini sunabilmek için zengin bir vaka çalışması analizi kullanıyor. Polman; ele alınan yardımların, savaş pazarını ve askerî stratejileri destekleyen, bir şey yapmanın her zaman hiçbir şey yapmamaktan daha iyi olup olmadığı ve iyi niyetin belirli araçları ve sonuçları garanti etmeye yetip yetmeye gibi etik soruları zorlayan, vaatlerin tam aksi bir resmini sunuyor. Gerekli değişimin yapılacağı alanların detaylı ve zengin açıklamasıyla birlikte insani destek konusunda şeffaflık, dürüstlük ve hesap verebilirliği savunuyor. Polman'ın *Kriz Kervanı: İnsani Yardımın Nesi Yanlış?* kitabı uluslararası çatışmalar, gelişme ve destek çalışan öğrenciler, saha çalışanları ve araştırmacılar için temel bir okuma.

Linda Polman çeşitli Avrupa radyoları ve gazeteleri adına, dünyadaki savaş bölgelerinde görev almış bir gazeteci. Polman, insani yardım kuruluşlarının tarafsızlığı, yansızlığı ve çatışma bölgelerindeki varlıklarının [sözde] zararsızlığına dair yaygın kanıdaki kusurları ortaya çıkarma çabası içindedir. Tutku dolu araştırması, şu soruyu yönelttiği, belirli bir yapı düzenindeki krizleri kapsar: Yardım kuruluşları, savaşanlar taraflarca, devam etmekte olan çatışmalar ve baskıları beslemek amacıyla kullanıldıklarında bile bölgede kalıp çalışmaya devam etmeliler midir? Yoksa yardım kuruluşları insan keşmekeşinin ve ıstırapının sürdürülmesi için bir araç olarak kullanıldıklarında bölgeden ayrılmayı seçmeliler midir ve bunu yapabilmeleri mümkün müdür? Polman, insani yardım kuruluşlarının, şiddeti, çatışmaları ve hatta soykırımların sürekliliğinde çoğu kez nasıl da bir taraf hâline geldiğinin canlı bir resmini çizmek üzere vaka çalışmalarından elde ettiği zengin veriyi kullanır. Bu kuruluşlar, bazen farkına varmadan bazen de bağışçılardan gelen kısıtlı yardım kaynakları için rekabette hayatta kalmaya yönelik hedeflerinden dolayı, engellemeye geldikleri kaosun tam da içinde bir aktöre dönüşürler. Kitabı iyi yapan kilit

noktalardan biri gerçek kuruluşlardan verdiği örnek yelpazesinin de durum ve yer örnekleri kadar geniş olması —Sınır Tanımayan Doktorlar’dan, Mercy Ships, Uluslararası Kızılhaç Komitesi, World Hope International ve diğer bölgesel ve yerel yardım kuruluşlarına kadar. Vaka çalışmalarından elde ettiği, durumun ciddiyetine yönelik güçlü rakamlar da kitapta veriliyor —Goma’daki bir mülteci kampında “2,324 bar, 450 restoran, 590 mağaza, 6’dan fazla kuaför...”; 1994 Ruanda Soykırımı’ndan sonra Kongo; Sierra Leone’deki bir kampta “226 ampüte”; BM’nin insani yardımı 1992’de Saddam Hüseyin rejiminin 250 milyon dolar kazanmasına yardım etti. Bu çarpıcı sayıların hepsi, okura insani yardımlar ve devam etmekte olan çatışmalar arasındaki sorunlu birlikteliğin ciddiyeti hakkında sağlam bir algı sunuyor.

Polman, STK ve yardım kuruluşlarının varlıklarını sürdürmek için bel bağladıkları sözleşmeli fonlama sisteminin ortaya çıkardığı yozlaşmış teşvikleri de tartışıyor. İddia ettiğine göre bu kuruluşların odağı hizmet etmeye geldikleri insanların hayatta kalmasından ziyade bahsi geçen sözleşmeleri için kuruluşlar arasında var olan rekabete ve kendi hayatta kalmalarına kaymış durumda. Polman, birçok STK’de görülen (ki bu tür STK’lere İngilizce MONGOs, “my own NGO”s, yani “kendime ait STK”ler adını veriyor) — hem STK içi hem de haricî gözlemcilere yönelik— şeffaflık ve hesap verebilirlik eksikliğini tartışırken ilerlemekte olan bir araştırma alanını kapsıyor. Bu kitap, yardım kuruluşlarının genel çabalarına yönelik, bir birçok vaka —ve bu vakaların, belirlenen menfaatler, sürmekte olan çatışmalara yapılan kasıtlı veya kasıtsız yardımlar ve belirtilenen hedeflere ulaşma konusundaki eksikliğin bir tasvirini sunmak amacıyla nasıl ilişkilendiği— üzerinden bir giriş veya rafine bir tanışıklık arayanlar için değerli bir kazanç.

Polman’ın, yardım kuruluşlarının içinde aldıkları rolleri de sağlam bir şekilde tasvir ettiği şiddet hadiseleri, onun bu kuruluşlara yönelik temel eleştirisi ve tezi için tutarlı bir dayanak sunsa da araştırmacılar bu temel iddiaların reddedilemez bir kanıtına ulaşabilecekleri sistematik bir veri setinin eksikliğini hissedeceklerdir. Yukarıda bahsedilenlere benzer birçok sayı veya “birkaç yüz aşırılıkçı kendilerine [CARE’da]¹ iş verilmesi konusunda ısrarcı oldu...” gibi ifadeler için alıntılanan kaynaklar mevcut. Ne ki bu kaynaklardan bazıları objektif, bağımsız araştırmacılar değil, aynı cenahtan gazeteciler veya saha çalışanları. Bu bir eksiklik olmamakla beraber okuyucunun aklında tutması gereken bir nokta. Kitap, insani yardımların farkındalık ve telafi talep eden ciddi eksikliği olduğu iddiası için güçlü nitel kanıtların sunan, mükemmel bir jurnalistik ve sağlam işlenmiş bir izahat örneği. Örneğin Polman’ın birçok ifadesi Fionna Terry’nin, mükemmel ama aynı şekilde, nitel ve kişisel olarak yorumlanmış kanıtlardan yola çıkan *Condemned to Repeat? The Paradox of Humanitarian Action* kitabına dayanıyor.

Bu bakış açıları, insani yardımların kriz durumlarındaki gerçek etkilerini ver rollerini anlama çabası için önemli ve gerekli. Öte yandan insani yardım endüstrisinin bir

¹ Cooperative for Assistance and Relief Everywhere, bir yardım kuruluşu. —çn

değerlendirmesinin ve bu endüstrinin nasıl değiştirilmesi gerektiğine dair iddianın temeline yönelik sağlam bir duruşun tasdik edilebilmesi için daha saha çalışması odaklı, sistematik bir araştırma sağlayacak bir kaynak nirengisi gerekecektir. Polman, araştırmacıların ve saha çalışanlarının kriz durumlarını ele alıp onları ortadan kaldırmaya yönelik etkili ve doğru bir çalışma izlemeleri adına, diğer soruşturma türleriyle birleştirilmesi gerek bu sorgulamaya vazgeçilemez bir katman ekler. Bu kitabı okumak; uluslararası gelişim, sivil toplum, politik ekonomi, küresel kriz ve STK'lerin askerî çatışmalardaki rolü konularında çalışan lisans ve yüksek lisans öğrencileri için yararlı olacaktır. Bu konularla ilgilenen araştırmacılar ve yine saha çalışanları da Polman'ın sunduğu, kriz durumlarındaki insanı yardımları sarmış olan bu meselelere dair rafine bir mülahaza fırsatı ve zengin bir sezi elde edebilir.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler meselelerine yoğunlaşan, gönüllülük odaklı, açık erişim, akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını, ekibimizde gönüllü olarak görev almak için sosyalbilimler.org/basvuru sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da @sosbilorg kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten abonesi olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

sosyalbilimler.org'da yayımlanan metin, video ve podcastlerin paylaşıldığı Telegram grubuna t.me/sosbilorg adresinden katılabilirsiniz.